

дает ему возможность самореализоваться в процессе творческой информационной деятельности путем использования информационных технологий, готовит к самостоятельному продолжению образования. Использование информационно-коммуникационных технологий в учебном процессе способствует успешному решению методических проблем, активизирует самостоятельную познавательную деятельность студентов, открывает новые возможности для их творческого развития.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, самостоятельная деятельность, студент, образование.

SUMMARY

Kuchai Tetiana, Kuchai Olexandr, Chychuk Antonina. Use of information and communication technologies in independent activity of students.

The article reveals the use of information and communication technologies in the independent activities of students. Information culture is a certain level of information competence of the specialist, allows him to self-realize in the process of creative information activities through the use of information technology, prepares for independent education. The use of information and communication technologies in the educational process contributes to the successful solution of methodological problems, activates the independent cognitive activity of students, opens new opportunities for their creative development.

The use of information and communication technologies in the independent activities of students modifies the ratio of methods, forms, teaching aids, the entire methodological apparatus. It leads to a change in the scope and content of educational material; introduction of algorithmization of problem solving; deepening the subject area by modeling or simulating phenomena and processes through dialogue, compression of information, logical and stylistic processing; use of software tools for the development of logical, visual thinking, as well as formation of verbal-communicative and practical skills; variability in the choice of types of educational activities and ways of presenting educational material, organization of individual and differentiated work with educational material; expanding the scope of independent work with elements of research.

Information and communication technologies contribute to the successful solution of methodological problems, intensify the independent cognitive activity of students, open new opportunities for their creative development.

Key words: information and communication technologies, independent activity, student, education.

УДК 378.147

Тетяна Літвінова

«Школа юних лідерів громадянського суспільства»

ORCID ID 0000-0003-2155-0020

DOI 10.24139/2312-5993/2020.08/207-219

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розкрито теоретичні аспекти формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі їх професійної підготовки. Визначено педагогічні умови формування соціального здоров'я здобувачів вищої освіти, серед яких: організація процесу навчання здобувачів вищої освіти основам знань про соціальну відповідальність,

про сутність прав і обов'язків, норми і правила поведінки людини в суспільстві, цінності, про мораль і моральність, про допустимі і неприпустимі наслідки прийняття управлінських рішень, про соціальні наслідки економічного розвитку; забезпечення інтеграції навчальної та суспільно значущої діяльності здобувачів вищої освіти; створення професійно-педагогічного середовища формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів через включення здобувачів вищої освіти в соціальне проектування і реалізацію програм освітньої діяльності закладу вищої освіти.

Ключові слова: соціальне здоров'я, професійна підготовка, педагогічні умови, освіта, менеджер, умови, процес.

Постановка проблеми. Реформи, що відбуваються в Україні останніми десятиліттями, змінили не тільки соціальні відносини, а й характер суспільного середовища, звичні підвалини буття, психологічну атмосферу суспільства, життєві стратегії людей, а також якісну оцінку показників соціального благополуччя. Особливо це відчувається гостро під час всесвітньої пандемії COVID-19, яка повністю перевернула звичне суспільне життя та психологічну атмосферу його учасників.

Під час проведення подібної оцінки виникає необхідність визначення «ключового» індикатора, що характеризує цілепокладання й рівень досягнення мети, за яким можна було би порівняти динаміку соціального розвитку.

Усе зазначене встановлює важливість завдання соціальних вимірів, що дозволяють оцінити соціальне самопочуття людини, зокрема майбутнього фахівця, в умовах нестабільності, виявити домінуючі тенденції, що визначають стан людини в сучасному світі, отримати інтегральну оцінку всіх умов його життєдіяльності, оцінити, чи стає життя молодій людини – майбутнього спеціаліста – в освітньому, соціальному, економічному, політичному і правовому сьогоденні – краще.

Аналіз актуальних досліджень. Дослідженням феномену соціального здоров'я майбутніх менеджерів присвячені десятки робіт соціологів, філософів, економістів, політологів. Важливо відзначити, що всі ці дослідження стосуються додатка категорії «соціальне здоров'я» лише як функції організації, корпорації, господарського товариства, підприємства, колективу, бізнесу взагалі.

Питання виховання відповідальності в молодих людей порушували багато вітчизняних і зарубіжних авторів (К. Вентцель, І. Гербарт, С. Гессен, Л. Толстой). У науковій літературі цій проблемі присвячено роботи А. Голубєва, Н. Голубкової, О. Дубініна, Т. Іванової, С. Капіци, Г. Ковальнової, К. Муздибаєва, Л. Славіної, Р. Дж. Спейд та інших. Різні аспекти соціального

здоров'я молоді в різний час вивчалися С. Анісімовим, Ч. Беккаріа, А. Оріхівський, Р. Селманом, С. Смайлс, В. Франкл, А. Фроммом.

Вітчизняні науковці приділяють увагу дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх менеджерів, зокрема таким її аспектам, як: методологічні основи сучасної філософії освіти (В. Андрущенко, В. Воловик, В. Кремінь та ін.); розробка теоретичних засад функціонування педагогічних систем (А. Алексюк, В. Луговий, С. Максимюк, В. Ортинський, М. Фіцула та ін.); тенденції розвитку вищої освіти (В. Беспалько, Н. Волкова, С. Гончаренко, М. Євтух, К. Корсак, О. Фунтікова та ін.); проблеми неперервної професійної освіти (В. Берека, В. Бесчастний, С. Вітвицька, Г. Гребенюк, Т. Десятов, А. Лігоцький, С. Сисоєва та ін.); проблеми формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти (О. Брусенцева, Т. Бурлаєнко, О. Гура, О. Дубініна, О. Жук, М. Морозова, О. Мурашко, О. Постоєва та ін.).

Мета статті полягає в теоретичному аналізі наукових здобутків проблеми дослідження та визначенні педагогічних умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі їх професійної підготовки. Відповідно до мети визначено такі **завдання**: здійснити аналіз теоретичних аспектів досліджуваної проблеми проблем; визначити педагогічні умови формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі їх професійної підготовки.

Методи дослідження: використано теоретичний аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження та узагальнення даних. Пошукові методи дослідження сприяли визначенню педагогічних умов формування соціального здоров'я здобувачів вищої освіти. Отримані результати засвідчили необхідність підготовки конкретних пропозицій щодо організації навчання майбутніх менеджерів.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі термін «соціальне здоров'я» має надзвичайно широке застосування, включаючи в себе безліч явищ індивідуального та громадського характеру. Це обумовлено багато в чому еволюцією цього поняття. І. Гурвич доводить, «... що передумови до формування категорії соціального здоров'я закладені в межах парадигми соціальної патології, а його розуміння змінювалося відповідно до трансформації захворювань у суспільстві, у різні періоди, якими були гострі інфекційні захворювання, туберкульоз та інше, аж до серцево-судинних захворювань» (Гурвич, 2015).

Розуміння індивідуального здоров'я, у свою чергу, довгий час зводилося до характеристик фізичного і психічного стану людини. Але з еволюцією цього поняття все сильніше став викристалізовуватися його

соціальний аспект. Найбільш яскраво це виразилося у визначенні Всесвітньої організації охорони здоров'я, відображеному в її Статуті: «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів» (Гурвич, 2015). У цьому визначенні закладається позиція, відповідно до якої здоров'я людини – це не тільки медико-біологічна, а й соціальна категорія, де соціальні характеристики на рівних із фізичними та психічними виступають компонентами індивідуального здоров'я.

У контексті студентства закладів вищої освіти додатковим аргументом на користь позитивного трактування його соціального здоров'я стало, зокрема, дослідження Є. Цикалюк, яке показало, що серед здобувачів вищої освіти 1-4 курсів не було виявлено таких, кого можна було би віднести «до категорії, яка характеризується соціальною хворобою» (Цикалюк, 2012).

Таким чином, соціальне здоров'я слід розглядати, по-перше, як структурний компонент індивідуального здоров'я, поряд із іншими виконує функцію збереження фізичної та психологічної цілісності індивіда у взаємодії з соціальним середовищем; по-друге, через позитивні характеристики, що забезпечують індивідуальне здоров'я соціального суб'єкта.

Структура соціального здоров'я представляється нам як взаємозв'язок трьох компонентів:

1) когнітивного (система здобутих особистістю знань про соціальне здоров'я, про сутність прав і обов'язків, про норми і правила поведінки людини в соціумі, про способи регулювання відносин між суспільством та індивідумом);

2) мотиваційного (мотиви соціальної поведінки, моральні прагнення до реалізації відповідальних вчинків, спонукання свідомо регулювати свою діяльність у соціально-професійному соціумі);

3) діяльнісного (готовність здобувача вищої освіти здійснювати усвідомлений вибір лінії поведінки, приймати рішення, оцінювати їх наслідки, визначати необхідні обмеження в поведінці на основі сформованого світогляду й самосвідомості).

Процес формування соціального здоров'я в молоді (майбутніх фахівців) обумовлений, з одного боку, біологічними, психологічними, віковими її особливостями як соціальної групи, якій притаманні: оригінальна форма мислення, емоційна надмірність, схильність до переоцінки власних можливостей, щирість, максималізм, гіпертрофована вимогливість до оточуючих, категоричність оцінок, активне прагнення до незалежності й

самоствердження, часто некритичне наслідування авторитетам; з іншого боку, визначається тією суспільною мікросферою, у яку щодня включена своєю життєдіяльністю молодь, вимогами тієї соціально-професійної групи, у якій їм треба буде реалізовувати свої потенціали в майбутньому.

Перед закладом вищої освіти в умовах сьогодення ставляться такі завдання:

1) сформувати позитивне ставлення до відповідальної поведінки в цілому і в конкретній галузі професійної діяльності, усвідомленого сприйняття і прийняття пропонованих суспільством, соціально-професійною спільнотою, конкретним соціумом вимог;

2) сформувати в майбутніх менеджерів знання про соціальне здоров'я та соціальну відповідальність, про сутність прав і обов'язків, цінності, мораль, норми поведінки, допустимі та несхвалені соціальні дії;

3) створити умови, що забезпечують розвиток і саморозвиток особистості майбутнього фахівця, зокрема майбутніх менеджерів, його готовність повноцінно та морально приймати соціально відповідальні рішення (Доброскок, 2011).

Формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки можна представити як безперервний процес прийняття рішень на основі трьох основних принципів: послідовності, тривалості, повторюваності.

З широкого кола думок (Євтушенко, 2012; Косова, 2011; Кулик, 2010; Шейко, 2009), до якого ми приєднуємося, соціальне здоров'я майбутніх менеджерів можна характеризувати з різних позицій, як: зовнішнє, внутрішнє, індивідуальне, колективне.

Інтегруючись один із одним, вони утворюють нове в змістовному і структурному плані поняття «соціальне здоров'я», яке може проявлятися на різних рівнях: особистісному (мікрорівень), соціальної групи (мезорівень), конкретного суспільства (макрорівень), людства в цілому (мегарівень).

При цьому соціальне здоров'я виконує різноманітні функції:

1) ціннісно-орієнтовну – орієнтує в нормах, цінностях, традиціях цього суспільства;

2) нормативно-регульовальну – виражає моральні відносини, комплекс моральних вимог і способів регуляції поведінки в цьому співтоваристві;

3) перетворювальну (координувальну) – сприяє перетворенню наявних знань у переконання, систему поглядів на світ навколо себе, на себе і своє місце в цьому світі.

Представлені структура і функції формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки, а також потенційна здатність закладу вищої освіти дозволяють висунути необхідність дотримання таких педагогічних умов, які сприятимуть формуванню соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки:

1. Організація процесу навчання здобувачів вищої освіти менеджерського спрямування основам знань про соціальне здоров'я, про сутність прав і обов'язків, про норми і правила поведінки людини в суспільстві, про цінності, моралі і моральності, про допустимі й недозволені наслідки прийняття управлінських рішень, про результати соціальних наслідків економічного розвитку.

2. Забезпечення інтеграції навчальної та суспільно значущої діяльності здобувачів вищої освіти.

3. Створення професійно-педагогічного середовища формування соціальної відповідальності через включення здобувачів вищої освіти в соціальне проектування і реалізацію програм закладів вищої освіти з освітньої діяльності.

Реалізація педагогічних умов формування соціального здоров'я у здобувачів вищої освіти можлива на основі дотримання класичних принципів дидактики, до яких належать принципи: систематичності, наступності, свідомості й самостійності, практичної спрямованості.

Розширимо поняття щодо принципів формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів:

- систематичності, яка передбачає створення системи формування соціальної відповідальності студентів, взаємопов'язаність усіх елементів;

- наступності, що передбачає поступовість формування соціальної відповідальності, проходження низки етапів, закріплення отриманих на попередньому етапі вмінь на наступному;

- свідомості й самостійності, що передбачає формування правильного ставлення до навколишньої дійсності та відповідних переконань. У процесі навчання передаються тільки знання, а свої переконання кожна людина (індивідуум) виробляє самостійно, тобто свідомо;

- практичної спрямованості, тобто закріплення знань і навичок у процесі соціально значущої діяльності.

Принципи навчання орієнтують організаторів освітнього процесу на те, яким чином у залежності від змісту навчального предмета обрати форми, методи, прийоми, засоби навчання (Діденко, 2010). І тут кожен принцип навчання стає дидактичним локомотивом руху професорсько-викладацького

складу до результатів освіти. Реалізація дидактичних принципів у предметних методиках є одночасно і наукою, і мистецтвом, і ремеслом.

Процес формування соціального здоров'я здобувачів вищої освіти, зокрема майбутніх менеджерів, включає в себе три взаємопов'язаних етапи:

– інформування здобувачів вищої освіти про сутність прав і обов'язків, про норми і правила поведінки людини в соціумі і способи його регулювання;

– актуалізація життєвого досвіду здобувачів вищої освіти, мотивація соціально відповідальної поведінки, моральні прагнення до реалізації відповідальних учинків, спонукання свідомо регулювати свої дії, створення ситуацій, що вимагають усвідомленого вибору лінії поведінки, прийняття рішень і оцінювання їх наслідків за рахунок організації навчальної взаємодії та в процесі суспільно значимої діяльності;

– закріплення отриманого досвіду в різних формах суспільно значимої діяльності (науково-дослідної, культурно-просвітницької, соціальному проектуванні, студентському самоврядуванні, громадських і молодіжних організаціях), включення в діяльність соціально-професійної групи.

Аналіз педагогічної теорії і практики засвідчив, що для ефективного й керованого процесу підготовки спеціаліста і виховання соціально здорової особистості характерна тенденція широкого впровадження нових технологій і форм, нових видів занять, а також активної педагогічної взаємодії викладачів та студентів. Упровадження нових технологій навчання в освітній процес має здійснюватися за такими напрямками:

1) реалізація проблемного і проблемно-діяльнісного підходів у процесі навчання здобувачів освіти;

2) використання концептуальних положень теорії поетапного формування розумових дій;

3) узагальнення в процесі освітнього процесу професійно-значущої інформації;

4) застосування основоположних ідей сугестії в оволодінні професійними знаннями, навичками та вміннями;

5) алгоритмізація та програмування окремих модулів освітнього процесу;

6) апробація вивчення найбільш важливих розділів навчального плану за допомогою інтелектуального й емоційного «занурення»;

7) використання професійно-орієнтованих ідей педагогічного співробітництва;

8) реалізація ігрових форм організації навчальних занять та інші.

Сьогодні в педагогічній практиці закладів вищої освіти існують такі загальноприйняті концепції і технології навчання: традиційна технологія навчання на основі асоціативно-рефлекторної концепції (А. Барабанщиков, Д. Богоявленський, Н. Менчинська, С. Рубінштейн); технологія навчання на основі концепції поетапного формування розумових дій і як окремий випадок на основі концепції формування розумових понять (Д. Богоявленський, П. Гальперін, Є. Карабанова-Меллер, Н. Менчинська, Н. Тализіна); проблемно-діяльнісної концепції навчання (А. Барабанщиков, Т. Бурлаєнко, А. Вербицький, Є. Гуляєв, О. Дубініна) та інші. Вибір технології навчання і виховання зумовлює вибір конкретної методичної системи роботи в закладі освіти.

Усе частіше використовуються в освітньому процесі закладів вищої освіти і нові види занять. Цікавим, нам здається, є використання ігрових комплексів: аналіз конкретної ситуації (юридичної, педагогічної); організаційно-розумова гра; відпрацювання професійних ролей; організаційно-діялісна гра з прийняття в ролі фахівця професійних рішень; професійний тренінг (поведінковий, управлінський, комунікативний). Різноманітність і доцільність нових занять робить педагогічний процес у закладі освіти гнучким і якісним, а застосування методів активного навчання («метод круглого столу», інтелектуального штурму, «критерійного калейдоскопу», дискусії, актуалізація проблеми тощо) дозволяє здобувачам освіти відчувати себе невід'ємною частиною цього процесу.

У своїх дослідження Т. Бурлаєнко, О. Дубініна зазначають, що *«використання методу «критеріальний калейдоскоп», перевага якого полягає в розвитку типологічної спорідненості під час вивчення дисциплін різного профілю, у формуванні в здобувачів освіти вміння критично мислити, самостійно опрацьовувати та структурувати навчальний матеріал, розвиває самопізнання особистості й інформаційну культуру. Під час використання в освітній практиці цього методу: створюється атмосфера взаємоповаги та підтримки один одного, де педагог виступає як фасилітатор, що є вкрай важливим в умовах реформування освітніх процесів України; утворюється простір позитивного світобачення, у якому можна спланувати правильні дії в конкретній ситуації, які виникають у свідомості здобувача освіти, як результат власного досвіду; в освітньому середовищі утворюється інтерактивна атмосфера, яка впливає на спосіб виконання завдань студентами та розвиває їх творчу уяву про те чи інше явище чи процес»* (Бурлаєнко та Дубініна, 2020).

У процесі навчання на основі синтезу особистісного світогляду студента, його мислення, поведінкових навичок і адаптованості до навколишнього середовища з'являється та формується сукупність соціального і професійного ставлення до оточуючих і до себе як до особистості, формуються професійні переконання та знання, які здобувач освіти зрозумів, усвідомив, пережив і відчув, виробляється своя позиція, власне бачення майбутньої діяльності.

Упровадження в освітній процес, на нашу думку, міжпредметних курсів, вибіркових дисциплін, циклів – один із шляхів підвищення якості та соціалізації освіти у вищій школі. Традиційне навчання конкретних навчальних дисциплін орієнтоване на розширення обсягу досліджуваного матеріалу, що призводить до перевантаження здобувачів, завдає шкоди розвитку творчого мислення, погіршує діалектику аналізу та синтезу в пізнавальній діяльності майбутніх фахівців і перетворює процес навчання в «школу пам'яті».

З іншого боку, сучасній людині і фахівцю все частіше доводиться враховувати взаємозв'язок явищ і процесів соціального та професійного середовища. Йому належить вирішувати професійні та соціальні проблеми, що вимагають не тільки всебічного їх розуміння, а й комплексного застосування знань, умінь і навичок. Наприклад, фінансовому менеджеру необхідно бути і компетентним керівником, і маркетологом, і аналітиком, і математиком, а менеджеру організації – керівником, який знає і володіє психологією, риторикою, статистикою.

З метою вирішення названих дидактичних проблем для конкретних спеціальностей майбутніх менеджерів доцільно розробляти й реалізовувати навчальні програми, як, наприклад, дисципліни за вибором здобувача освіти: «Основи соціального проектування» і «Соціальна відповідальність бізнесу» для майбутніх менеджерів.

У процесі дослідження використовувалися теоретичні методи – вивчення, аналіз, систематизація та узагальнення наукової і методичної літератури, у якій висвітлено комплекс освітніх проблем щодо професійної підготовки майбутніх менеджерів. Методи абстрагування та конкретизація дозволили визначити педагогічні умови формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі їх професійної підготовки.

Вивчення педагогічної, психологічної та філософської літератури дозволило уточнити поняття «соціальне здоров'я», яке має надзвичайно широке застосування, включаючи в себе безліч явищ індивідуального та громадського характеру; установити структуру соціального здоров'я, що

представляє собою три взаємопов'язані компоненти: когнітивний, мотиваційний та діяльнісний.

У процесі дослідження окреслено, що формування соціального здоров'я в молоді обумовлено, з одного боку, біологічними, психологічними, віковими її особливостями як соціальної групи, якій притаманні: оригінальна форма мислення, емоційна надмірність, схильність до переоцінки власних можливостей, щирість, максималізм, гіпертрофована вимогливість до оточуючих, категоричність оцінок, активне прагнення до незалежності й самоствердження, часто некритичне наслідування авторитетам; з іншого боку, визначається тією суспільною мікросферою, у яку щодня включена своєю життєдіяльністю молодь, вимогами тієї соціально-професійної групи, у якій їй треба буде реалізовувати свої потенціали в майбутньому.

Взявши за основу праці А. Доброскок, Н. Діденко нами уточнено, що формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки можна представити як безперервний процес прийняття рішень на основі трьох основних принципів: послідовності, тривалості, повторюваності.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що підготовка майбутніх менеджерів повинна бути орієнтована на нові тенденції соціальної й економічної політики країни, що в свою чергу, диктує навчальну політику формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі їх професійної підготовки, ураховуючи швидкоплинні зміни в суспільстві країни та цілому світі.

Таким чином, серед педагогічних умов формування соціального здоров'я здобувачів вищої освіти, а саме майбутніх менеджерів, ми виділяємо: організацію процесу навчання здобувачів вищої освіти основам знань про соціальну відповідальність, про сутність прав і обов'язків, норми і правила поведінки людини в суспільстві, цінності, про мораль і моральність, про допустимі і недозволені наслідки прийняття управлінських рішень, про соціальні наслідки економічного розвитку; забезпечення інтеграції навчальної та суспільно значущої діяльності здобувачів вищої освіти; створення професійно-педагогічного середовища формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів через включення здобувачів вищої освіти в соціальне проектування і реалізацію програм освітньої діяльності закладу вищої освіти.

Перспективами подальших розвідок з проблеми професійної підготовки майбутніх менеджерів, а саме щодо формування в них

соціального здоров'я під час навчання в закладі вищої освіти, є невичерпаною проблемою, тому потребують уточнення та структурування критерії і показники умов формування соціального здоров'я майбутніх менеджерів у процесі професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

- Бурлаєнко, Т., Дубініна, О. (2020). Реалізація методу «Критерійний калейдоскоп» у роботі з обдарованою молоддю, як особливість інноваційної освіти. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: збірник наукових праць (серія «Педагогіка»)*, 2 (Burlaienko, T., Dubinina, O. (2020). Implementation of the method "Criteria caleidoscope" in work with gifted youth, as a feature of innovative education. *Pedagogical innovations: ideas, realities, perspectives: collection of scientific works (series "Pedagogy")*, 2).
- Гатило, В. Л., Городова, Т. В. (2015). Социальное здоровье студенческой молодёжи: подходы к определению. *Современные проблемы науки и образования*, № 1 (ч. 1). Режим доступу: <https://sciense-education.ru/ru/article/view?id=17259> (Gatilo, V. L., Gorodova, T. V. (2015). Social health of student youth: approaches to definition. *Modern problems of science and education*, No. 1 (part 1). Retrieved from: <https://sciense-education.ru/ru/article/view?id=17259>).
- Діденко, Н. В. (2010). Роль менеджменту персоналу при здійсненні організаційних змін. *Вісник Хмельницького національного університету*, 6, Т. 2, 151-154 (Didenko, N. V. (2010). The role of personnel management in the implementation of organizational change. *Bulletin of Khmelnytsky National University*, 6, Vol. 2, 151-154).
- Доброскок, А. (2011). Психологічні особливості професійного становлення майбутнього менеджера. Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdu/psych/2011.../23.pdf (Dobroskok, A. (2011). *Psychological features of professional development of the future manager*. Retrieved from: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdu/psych/2011.../23.pdf).
- Євтушенко, Г. І. (2012). Формування менеджера, як фахівця: проблеми та перспективи. *Науковий вісник НУДПС України*, 1, 12-21 (Yevtushenko, H. I. (2012). Formation of a manager as a specialist: problems and prospects. *Scientific Bulletin of NULES of Ukraine*, 1, 12-21).
- Катанаєв, И. И., Лига, М. Б., Цикалюк, Е. В. (2012). Модель организационной культуры ВУЗа как условие формирования социального здоровья студенческой молодежи. Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/model-organizatsionnoy-kultury-vuza-kak-uslovie-formirovaniya-sotsialnogo-zdorovya-studencheskoy-molodezhi> (Katanaiev, I. I., Liga, M. B., Tsykaliuk, E. V. (2012). *The model of the organizational culture of the university as a condition for the formation of social health of student youth*. Retrieved from: <http://cyberleninka.ru/article/n/model-organizatsionnoy-kultury-vuza-kak-uslovie-formirovaniya-sotsialnogo-zdorovya-studencheskoy-molodezhi>).
- Косова, І., Столяр, О. (2011). Вимоги до сучасного менеджера в умовах фінансово-економічної кризи. Режим доступу: www.conf-cv.at.ua/forum/53-475-1 (Kosova, I., Stoliar, O. (2011). *Requirements for a modern manager in terms of financial and economic crises*. Retrieved from: www.conf-cv.at.ua/forum/53-475-1).
- Кулик, Ю. Є. (2010). Інтернаціоналізація професійного розвитку менеджерів (автореф. дис. ... канд. економ. наук: 08.00.02). Режим доступу: kneu.edu.ua/userfiles/diser_meim/Kulyk.doc (Kulik, Yu. Ye. (2010).

Internationalization of professional development of managers (PhD thesis abstract). Retrieved from: kneu.edu.ua/userfiles/diser_meim/Kulyk.doc).

Шейко, Е. П. (2009). *Професійна підготовка менеджерів як фактор формування здатності до спільної управлінської діяльності*. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/tippp/2009_1/shejko.pdf (Sheiko, E. P. (2009). *Professional training of managers as a factor in the formation of the ability to joint management*. Retrieved from: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/tippp/2009_1/shejko.pdf).

РЕЗЮМЕ

Литвинова Татьяна. Педагогические условия формирования социального здоровья будущих менеджеров в процессе профессиональной подготовки.

В статье раскрыты теоретические аспекты формирования социального здоровья будущих менеджеров в процессе их профессиональной подготовки. Определены педагогические условия формирования социального здоровья соискателей высшего образования, среди которых: организация процесса обучения соискателей высшего образования основам знаний о социальной ответственности, о сущности прав и обязанностей, норм и правил поведения человека в обществе, ценностях, о морали и нравственности, о допустимых и недопустимых последствиях принятия управленческих решений, о социальных последствиях экономического развития; обеспечение интеграции учебной и общественно значимой деятельности соискателей высшего образования; создание профессионально-педагогической среды формирования социального здоровья будущих менеджеров за счет включения соискателей высшего образования в социальное проектирование и реализацию программ учебно-воспитательной работы учреждения высшего образования.

Ключевые слова: социальное здоровье, профессиональная подготовка, педагогические условия, образование, менеджер, условия, процесс.

SUMMARY

Litvinova Tetiana. Pedagogical conditions of the formation of social health of future managers in the process of professional training.

The article reveals the theoretical aspects of the formation of social health of future managers in the process of their professional training. The concept of "social health" and its significance for future professionals are outlined.

It has been established that "social health" includes many phenomena of individual and public nature; establish the structure of social health, which has three interrelated components: cognitive, motivational and activity.

It is clarified that formation of social health in future managers in the process of training can be represented as a continuous decision-making process based on three basic principles: consistency, duration, repeatability.

It is found that future managers training should be focused on new trends in social and economic policy of the state, which in turn dictates the educational policy of social health of future managers in the process of their training, given the rapid changes in society and the world.

The pedagogical conditions for the formation of social health of higher education seekers are determined, among which we have separated: organization of the process of teaching higher education students the basics of knowledge about social responsibility, the essence of rights and responsibilities, norms and rules of human behavior in society, values, morality, about admissible and inadmissible consequences of acceptance of administrative decisions, about social consequences of economic development; ensuring integration of educational and socially significant activities of higher education applicants; creation of a

professional and pedagogical environment for the formation of social health of future managers through the inclusion of applicants for higher education in the social design and implementation of programs of educational work of the institution of higher education.

In order to solve the didactic problems of the educational process for future managers, specific suggestions for the organization of training have been prepared and covered. It is concluded that the pedagogical conditions for the formation of social health of future managers in the training process is a necessity and a successful model of training future managers.

Key words: *social health, professional training, pedagogical conditions, education, manager, conditions, process.*

УДК 378.14

Наталія Маланюк

Київський коледж транспортної інфраструктури

ORCID ID 0000-0002-4321-0900

DOI 10.24139/2312-5993/2020.08/219-230

МАТЕМАТИЧНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті розкривається сутність професійної компетентності майбутніх фахівців залізничного транспорту. Виокремлено та схарактеризовано складові професійної компетентності майбутніх фахівців залізничного транспорту (математична, інформаційна, гуманітарна, комунікативна, діяльнісна, ціннісно-мотиваційна, рефлексивно-самооцінювальна). З'ясовано місце та роль математичної складової професійної компетентності майбутніх фахівців залізничного транспорту в системі неперервної професійної освіти.

Ключові слова: *професійна компетентність, складові професійної компетентності, математична складова професійної компетентності, неперервна професійна освіта, майбутні фахівці залізничного транспорту, система неперервної професійної освіти.*

Постановка проблеми. XXI століття знаменувалося заміною освітньої парадигми: традиційна знання була витіснена компетентнісною. Причинами занепаду традиційного підходу в освіті стали такі: великі обсяги інформації, які неможливо опрацювати чи запам'ятати; мінливість інформації; швидкий темп розвитку науки і техніки. Передумовою впровадження компетентнісного підходу в освіті стала потреба в подоланні суперечності між наявними знаннями випускників закладів освіти (вищої, фахової передвищої, загальної) та зростаючими вимогами до майбутніх фахівців від роботодавців.

Професійна освіта сьогодення повинна забезпечувати всі сфери народного господарства висококваліфікованими кадрами. Залізничний